

ת.ד. 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת תולדות תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 406

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

מבט שונה על ברכות השחר

בכל בוקר אנו פותחים את יומנו באמירת סדרת ברכות נשגבות שבאמצעותן אנו מודים לבורא העולם ומברכים אותו על הטובות הנפלאות והחסדים הרבים שאנו זוכים לקבל מידי מחדש בכל יום ויום.

התבוננות קלה עשויה לגרום לנו להתפעמות; זה עתה התעוררנו משנת הלילה וכבר זוכים אנו לבטא בשפתנו פעם אחר פעם את צמד המילים 'מלך העולם'. מצד הדין היה מתבקש שנזעק זאת במלוא גרונו, בהתרגשות ובעצימת עיניים כבימים הנוראים. ואולם, כאן בא מכשול המלומדה! וכך, ברכות נשגבות אלו, שהן המעט שבמעט שיש בידינו להשיב לאדון הכול על אין ספור טובות שבהן הוא אופף אותנו בכל רגע ורגע, נאמרות מפנינו בבית הכנסת, במקרה הטוב יותר. במהירות ובחיפזון, ללא כוונה וללא שימת לב. במקרה הפחות טוב הן נלחשות ברחובה של עיר כתפילת הדרך' - בדרך לבית הכנסת או למקום העבודה. יש אף האומרים אותן בעודם ישנים למחצה, לשליש ולרביעי...

ננסה לדמיין אדם שהצלנו את חייו והוא מודה לנו על כך בחצי פה ובחולמניות, תוך כדי קריאה בספר מעניין - הנהיה מסוגלים להצדיק את מעשהו?! ואם אנו מבינים שראוי להודות על מתנת בשר ודם בדרך כבוד, על אחת כמה וכמה על מתנתו העצומה של מלך מלכי המלכים. חובה עלינו לייקר את ברכות השחר ולאומרן בכוונת הלב כראוי.

נשכיל להעניק לעצמנו את המתנה הנפלאה הזו - להודות, להלל ולשבח כראוי למלך מלכי המלכים כראוי וכיאות.

שבת שלום ומבורך,
ר' אריאל שניידר

הלוא בשעה שבירך יצחק אביו את יעקב כוונתו הייתה אליו, ואם כן עליו חלה הברכה ולא על יעקב?

ביאר רבי שמואל דוד וואלקין רב קהילת 'בית אהרן' בברוקלין:

בנוגע לתפילה על החולה פסק ה'מגן אברהם' (ק"ט א) שהמתפלל על החולה בפניו אינו צריך להזכיר את שמו, ואולם המתפלל על החולה שלא בפניו חייב להזכיר את שמו כדי שתפילתו תתקבל.

מעתה מובן מפני מה כה נחרד עשו, משום שבשל אי עמידתו ליד אביו בשעת הברכה, לא הועילה לו העובדה שאביו כיוון עליו שכן שמו לא הוזכר בנוסח הברכה כנדרש. אולם ליעקב היא הועילה אף מבלי הזכרת שמו, לפי שהוא עמד ליד אביו בשעת הברכה ('רמת שמואל').

'מאה שערים' נפתחים באמצעות 'מאה ברכות'

"וירע יצחק בארץ הוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה'" (כו"ב)

כתב רבי מנחם ריקאנטי: בשמיים יש מאה שערי ברכה, ומהם התברך יצחק במאה מיני ברכות. כיוון שמאה שערי ברכה אלו נפתחים רק בכוח אמירת 'מאה ברכות' כתקנת חכמים, לפיכך רק המקפיד לברך מאה ברכות מדי יום זוכה שיפתחו בפניו מאה שערי ברכה והוא יתברך כנגדם במאה ברכות.

ה'שפת אמת' (תרנ"ז) הוסיף והביא רמז נפלא לעניין זה:

את חיוב אמירת מאה ברכות מדי יום הסמיכו חכמים (תנחומא קרח יב) לפסוק (דברים י"ב): "ועתה ישאל מן ה' אלקיך שאל מעמך" בדורשם: 'אל תקרי 'מה' - אלא 'מאה'". באותו האופן יש לדרוש אף את הפסוק (תהילים לא כ): "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך"; 'אל תקרי 'מה' - אלא 'מאה', שמאה שערי טובה וברכה צפונים ליראי ה' המקפידים על אמירת מאה ברכות מידי יום.

המתפלל על חברו יכול להרבות בתפילה

"ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו פי עקרה הוא ויעתר לו ה' ופתח רבקה אשתו" (כה כא)
"ויעתר" - הרבה והפציר בתפילה" (רש"י).

דרש המגיד מדובנא:

כאשר האדם מתפלל ומבקש בעבור עצמו, אל לו להפציר ולהרבות בתפילה, ואף לא להפריז ולבקש בקשה מרובה מעבר לנצרך לו, אבל כאשר הוא מתפלל על טובת חברו יכול הוא להרבות בתפילה ואף לבקש על טובה הגדולה בהרבה מעבר לנצרך. לפיכך, הרוצה להרבות בתפילה בעבור עצמו או לבקש שישפיעו עליו ממרום רוב טובה מעבר לנצרך לו, יוכל לעשות זאת בכך שיבקש זאת על חברו. מתוך כך תועיל תפילתו בראש ובראשונה בעבור עצמו, שהרי "המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחילה" (ב"ק צב א).

וכך אמר הכתוב: "ויעתר יצחק לה'" - יצחק הרבה בתפילה, וכיוון שתפילתו לא הייתה בעבור עצמו, כי אם "לנכח אשתו פי עקרה הוא", לפיכך: "ויעתר לו ה'" - הועיל לו ריבוי ההפצרות כדן 'המתפלל על חברו'.

לכך אף כיוון דוד המלך באומר (תהילים לה יג): "ואני בחלותם לבושי שק עניתי בצום נפשי ותפילתי על חיקי תשוב"; בבקשתי על אחרים הרביתי להתפלל, ללבוש שק ולהתענות, "ותפילתי על חיקי תשוב" - תפילות אלו הועילו לבסוף אף בעבורי, כדן 'המתפלל על חברו' (אהל יעקב).

כוונת הלב לא הועילה לעשו

"כשמע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדלה ומרה עד מאד ויאמר לאביו ברכני גם אני אביו" (כו לד)

תמה הרלב"ג: מפני מה נחרד עשו,

אוטובוס עם מסר שמימי

שבבית, והם כבר יושבים ואומרים תהילים ברגש. לאחר מכן הוסיף: "חשבנו שכדאי לנו להתחזק במשהו. אולי יש לאבא רעיון במה כדאי להתחזק?"

האב התקשה לענות. מוחו היה מרוכז באותם רגעים אך ורק באוטובוס שחסם את דרכם ומנע מהאמבולנס להתקדם, אולם הבן לא ויתר. הוא חזר על שאלתו שוב ושוב עד שאביו הצליח להתרכז סוף סוף בשאלה ולשלוף מייד את התשובה: "מה פירוש במה להתחזק? בוודאי בעניית אמן אחר ברכות השחר!"

ברגע הראשון לא ידע הרב פ. מה גרם לו לבחור דווקא בהתחזקות זו, אולם ברגע הבא הבחין כי האוטובוס שעמד לפני האמבולנס היה מעוטר כולו בפרסומת מושכת עין של 'בני אמונים' הקוראת לציבור להתחזק בעניית אמן אחר ברכות השחר. מסתבר שהמסר נקלט במוחו ותורגם כתשובה לשאלת הבן.

הרעיון מצא חן בעיני כל הילדים. הם קיבלו על עצמם כי מכאן ואילך יקפידו לברך את ברכות השחר בקול ולענות אמן אחר ברכות זולתם ויחלו כי קבלה זו תהיה לזכות בעבור אחיהם הקטן הזקוק לישועה.

הפלא ופלא. כאשר ביקש האב להתבונן בשנית במודעה, הוא כבר לא יכול היה להבחין בה. באותו רגע הצליח נהג האמבולנס לעקוף את האוטובוס שחסם את דרכו והפליג ביללת סירנה ובאורות מהבהבים היישר אל בית החולים. בבית החולים טופל הילד במהירות בטיפול המתאים, ולאחר מכן נשלח לסדרת בדיקות פנימיות ובדיקות חיצוניות ששללה נזקים אפשריים. בחסדי שמיים ובאורח נס לאחר שנשטפה החומצה מהקיבה, היא לא הותירה אחריה כל זכר. בשעות שלאחר מכן חזר הצבע לפניו של אורי הקטן, וכאשר החל להשתובב כדרכו בין חדרי בית החולים הסכימו הרופאים לשחררו על אתר. קרוב לעלות השחר חזרו אורי והוריו לביתם מותשים אך בריאים ושלמים. עם קומם בבוקר, המחשבה הראשונה שעלתה במוחם הייתה הקבלה שקיבלו על עצמם אמש בהיותם בשעת צרה. הקבלה שפילסה את דרכו של האמבולנס ואפשרה להם להגיע לבית החולים לפני הרגע האחרון.

שולח הסיפור, אחיו של אורי השובב מסיים בהתרגשות: "מאותו הבוקר ועד עצם היום הזה מקפידה כל משפחתנו להודות לה' מדי בוקר בברכות השחר מושלמות החתומות כדת וכדין בעניית אמן, כשמן הצד מצטרף גם אורי הקטן ועונה בהתלהבות אמן לאחר כל ברכה."

זכה לתואר המפוקפק 'השובב של הבית'. בכל פעם הצליח להפתיע מחדש בתעלול התורן שהיה מבצע בשוכבותו, במיוחד בשעות ההשכבה. באותו הערב, כאשר נוכח שאחיו - שותפיו לחדר - נמים בשלווה על מיטותיהם, מיהר לטפס על מעקה המיטה ולרדת לרצפה.

'אוצה שוקו!' הכריז. מבלי שציפה לתשובה או אישור, טופף ברגליו לעבר המטבח להכין לעצמו בקבוק שתייה.

באותה השעה היו יתר בני הבית עסוקים בענייניהם בחדרים אחרים, כך שאיש לא שם לב למעשיו. וכך, מילא השובב את בקבוקו מהנוזל המסוכן שהכיל הקומקום, נטל כפית גדושה מצנצנת האבקה האהובה עליו ורוקן אותה לתוך הבקבוק. תוך שהוא מלכלך את כל סביבותיו, הוציא את קרטון החלב מהמקרר ומילא באמצעותו את הבקבוק עד גדותיו. לא נחה דעתו עד שלקח את הבקבוק למיטתו, שתה כמעט את כל תכולתו ועצם את עיניו...

כמה דקות לאחר מכן נכנסה האם למטבח כדי להשלים את המלאכה שהחלה בה בבוקר ולרוקן את חומר הניקוי מהקומקום. ארכו כמה שניות עד שקישרה בין הקומקום הריק, השיש המלוכלך, אורי הנם את שנתו

יום רביעי של שלהי חודש מרחשוון עמד להסתיים בבית משפחת פ. הירושלמית ככל הימים שקדמו לו. בשעת ערב מאוחרת כבר היה הבית נקי ומסודר. השולחן פונה משאריות ארוחת הערב, והכלים נשטפו ונחו לייבוש בארון שמעל הכיור.

בחדר הילדים החשוך נמו חלק מהילדים את שנתם. השקט עמד לפרוש את כנפיו על הבית, כשזעקת שבר שנשמעה לפתע הפכה את הקערה על פיה...

הזעקה הנחרדת הריצה את המשפחה כולה לחדר הילדים. שם מצאו את אימם עומדת לצד מיטתו של אורי בן השלוש הנם את שנתו, כשהיא רועדת מפחד ואימה.

באותו היום אחר הצוהריים, החליטה גברת

ארכו כמה שניות עד שקישרה בין הקומקום הריק, השיש המלוכלך, אורי הנם את שנתו בשלווה יתרה ובקבוק השתייה שלצידו ריח חריף וחשוד. חלקי הפאזל הסתדרו במוחה במהירות לתמונה מחרידה שגרמה לה לזעוק זעקה גדולה ומרה.

האב התקשה לענות. מוחו היה מרוכז באותם רגעים אך ורק באוטובוס שחסם את דרכם ומנע מהאמבולנס להתקדם. כאשר הצליח סוף סוף להקשיב לשאלה, שלף מייד את התשובה: "מה פירוש במה להתחזק? בוודאי בעניית אמן אחר ברכות השחר!"

בשלווה יתרה ובקבוק השתייה שלצידו שהדיף ריח חריף וחשוד. חלקי הפאזל הסתדרו במוחה במהירות לתמונה מחרידה שגרמה לה לזעוק זעקה גדולה ומרה.

אמבולנס שהוזעק למקום פינה בבהילות את אורי והוריו לבית החולים. הדרך הייתה פקוקה, והאב שישב על הספסל שמאחורי הנהג כסס את ציפורניו במתח. הוא ידע כי כל דקה היא קריטית לחיי בנו והתאפק שלא להאיץ בנהג האמבולנס להתאמץ עוד יותר כדי לפלס דרך.

הוא חייג לילדיו המבוהלים שהותיר בבית כדי להרגיע ולעורר אותם להתפלל לישועת אחיהם הקטן. מעבר לקו השיב לשיחה הבן הבכור. הוא ביקש להרגיע את הוריו כי נטל לעצמו את שרביט הפיקוד על הילדים

פ. לנקות את הקומקום החשמלי מהשכבות הרבות של האבנית שדבקו בו. היא נטלה מארון חומרי הניקוי בקבוק חומר חומצתי שנועד לניקוי אבנית ושפכה את תכולתו לתוך הקומקום. בהוראות השימוש נכתב כי יש להשאיר את החומר בתוך הקומקום למשך כמה שעות, וגברת פ. מילאה אחר ההוראות בקפידה. כדי למנוע פגיעה, חלילה, הורחק הקומקום ובתוכו החומר המסוכן לקצה השיש, והילדים כולם הוזהרו שלא לגעת בקומקום עד לסיום פעולת הניקוי.

אלא שפרט אחד לא נלקח בחשבון. אורי, על אף היותו הקטן במשפחה, כבר

ברכת 'ברוך שאמר'

מבנה הברכה

ברכת 'ברוך שאמר' מתחלקת לשני חלקים: בחלק הראשון אנו משבחים את ה' על בריאת העולם והנהגתו. המהרש"ל (שו"ת, סי' סד) כתב כי בחלק זה הוזכרו עשרה הילולים הפותחים ב'ברוך' כנגד עשרת הדברות. החלק השני הוא הברכה - הפותחת ב'ברוך אתה ה' אלוקינו' ומסתיימת ב'ברוך אתה ה' מלך מהולל בתשבחות'.

ה'ערוך השולחן' (או"ח נא ג) מציין כי ברכה זו שונה מיתר הברכות, בכך שבשונה מכל הברכות הפותחות ב'ברוך' ומסתיימות ב'ברוך', שבהן נתקנה אמירת "ברוך אתה ה'" בראש הברכה, בברכה זו אומרים זאת באמצע הברכה. משום כך הוא מסיק כי החלק הראשון של 'ברוך שאמר' אינו אלא הקדמה לברכה, ואילו הברכה עצמה מתחילה בחלקו השני של ברוך שאמר באמירת "ברוך אתה ה'..."

מקור הברכה

את נוסח ברכת 'ברוך שאמר' תיקנו אנשי כנסת הגדולה על פי נוסח שהיה כתוב בפתקה שנפלה מן השמיים (ט"ז או"ח נא א בשם ה'אור זרוע') ונמצאה בקברו של יחזקאל הנביא (פירוש 'עץ חיים' [למהר"י] על ברוך שאמר). ברכה זו אינה מוזכרת בתלמוד, אך מוזכרת בספר הזוהר (ויקהל רטו ב).

הטור (או"ח נא) הביא בשם 'ספר היכלות' שיש בברכה זו פ"ז תיבות, וסימנך: "ראשו [ראש התפילה] כתם פז" (שה"ש ה יא). על כן, כתבו הפוסקים שאין לגרוע או להוסיף ולו תיבה אחת על פ"ז התיבות שתיקנו בה (משנ"ב או"ח נא טו).

מהות הברכה

ה'ארחות חיים' (מאה ברכות כא) כותב שכפי שתיקנו חכמים לברך לפני אמירת הלל ובסיומו, כך תיקנו חכמים לברך ברכת 'ברוך שאמר' לפני אמירת 'פסוקי דזמרה' ואת ברכת 'ישתבח' בסיומם. מעניין לציין שה'מגן אברהם' (תכב ו, ע"ש) פוסק שמי שאיחר להגיע לתפילה בימים שאומרים בהם הלל ואוחז ב'פסוקי דזמרה' בשעה שהציבור אומר הלל, יפסיק ויאמר עימם הלל אולם לא יברך לא לפניו ולא לאחריו. זאת לפי שברכת 'ברוך שאמר' פוטרת את הברכה שלפני ההלל, וברכת 'ישתבח' הנאמרת לאחר 'פסוקי דזמרה' פוטרת את הברכה שאחרי ההלל (וראה שם שכתב שלא יעשה כן אלא בימים שאין גומרים בהם את ההלל).

'רבי שמשון ברוך-שאמר'

בתקופת הראשונים חי חכם בשם רבי שמשון בן אליעזר, שהיה מכונה בפי העם 'ברוך-שאמר'. בהקדמתו לפירוש שכתב על ספר 'תיקון תפילין', פירוש שלא במפתיע נקרא אף הוא 'ברוך שאמר', הסביר רבי שמשון על שום מה זכה לכינוי זה: היה זה לאחר שבהיותו כבן שמונה בלבד התייתם מהוריו ונותר בודד בעולם. אף על פי שלא היו לו אב ואם שיחנכוהו, ריחם עליו אבי יתומים וקירבהו לעבודתו. כילד צעיר הוא נהג להשכים קום מדי יום לבית הכנסת, ולפי שניחן בקול ערב נהג לומר מדי בוקר את ברכת 'ברוך שאמר' בקול ובמתקנות מיוחדות. ולפי שהחזיק במנהג זה למשך זמן רב, זכה שכינוהו על שמה של ברכה מיוחדת זו.

כזונת אמן

'אמן' - אמת שה' הוא מלך המהולל תמיד בשבחים שמשבחים אותו, ואני מאמין בכך.

אחת שאלתי

שאלה בהלכות ברכות ואמן

פסק השו"ע (נא ב): "אם סיים 'ברוך שאמר' קודם שסיים החזן - עונה אחריו אמן". ולכאורה הלוא אסור להפסיק בין הברכה לבין הדבר שמברכים עליו, ואם כן איך יכול להפסיק בעניית אמן בין 'מלך מהולל בתשבחות' ל'פסוקי דזמרה'?"

"וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו".

תשובות ניתן לשלוח לפקס
שמספרו 08-9746102,
או לכתובת מייל: 9139191@gmail.com

בין הפותרים
נכונה יוגרל
ש"ס 'עוז והדר'
מתמידים'

הַסַּעִיף הַרְאִשׁוֹן בְּשׁוֹלְחַן עֵרוֹךְ

רבנו יוסף קארו פותח את חיבורו הגדול ה'שולחן ערוך' במילים: "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, שיהא הוא מעורר השחר". לא לחינם פתח ה'שולחן ערוך' את חיבורו בהלכה זו, אלמלא ראה בהלכה זו את יסוד קיום המצוות ועבודת ה' של היהודי; כאשר האדם פותח את יומו בהתגברות להשכמה בזריזות, אזי ממילא ימשיך הוא את כל יומו כראוי. רבי אברהם אזולאי הביא לכך רמז מדברי הגמרא (ברכות נח א): "הבא להרגך - השכם להרגו". סוד ההתגברות על היצר הרע "הבא להרגך" הוא באמצעות ההשכמה - "השכם להורגו"; כאשר פותח האדם את היום בהתגברות על היצר המפתהו להמשיך לשכב, ממילא ימשיך בקו זה ויזכה אף להתגבר עליו במשך היום כולו. אולם אם מייד בבואו להשכים הוא מציית ליצרו וממשיך לשכב, היאך יוכל לעמוד בפני פיתווי היצר במשך היום?! ('רוח חיים' [לר"ח פלאג'י] או"ח א ד).

הַשְּׂאֵלָה הַרְאִשׁוֹנָה בְּדִין שֶׁל מַעֲלָה

כאשר הגיע המשגיח רבי אליהו לאפיאן לשנות הזקנה, הציעו לו תלמידיו שיתחשב במצב בריאותו ויאחר מעט את זמן השכמתו. ענה להם רבי אליהו ואמר: "לאחר פטירתי הרי אעמוד לפני בית דין של מעלה ואצטרך לתת דין וחשבון על כל סעיף וסעיף ב'שולחן ערוך' האם הקפדתי לקיימו. אלו פנים יהיו לי אם כבר כשישאלוני על הסעיף הראשון: "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו" אצטרך לתרץ ולהסביר מדוע לא קיימתי אותו כראוי? (רבנו הגדול אמרו' עמ' שע"ח).

ל'בני אמונים' שלום רב!

אני קורא קבוע של העלון הנפלא שלכם ומתרגש בכל שבוע מחדש מפעילותכם המבורכת.

אתם מעוררים על עניין נשגב ביותר. כואב הלב על כך שיש צורך לעורר על מצווה כה חשובה. מצער לראות כי יש בתוכנו בני תורה שעדיין אינם מודעים לחשיבות עניינת אמן.

הרי רוב עבודת התפילה שתיקנו חכמינו מורכבת מברכות ואמן: ברכות השחר, 'ברוך שאמר' ו'ישתבח' בפסוקי דזמרה, ברכות קריאת שמע, תפילת שמונה עשרה, קדיש, ברכת המזון וברכת הנהנין. יתרה מכך, הלוא תיקנו לחזן לפנות לציבור ולעורר אותם: 'ברכו את ה' וכן: 'ואמרו אמן'.

ומדוע תיקנו את חזרת הש"ץ אם לא בשביל שיענו אמן? הרי אם אין תשעה שיענו אמן, אין חזרת הש"ץ.

זהו גם הנושא היחיד שב'שולחן ערוך' (או"ח קכד ו) יש לגביו הוראה מיוחדת לחנך אליו את הקטנים. ואף אם לא מחנכים כמו שצריך, לפחות להראות דוגמה אישית.

כמובן, חוללתם שינוי עצום בתחום הזה, ועל כך מגיעים לכם כל הכבוד וההערצה. אבל, אנא, אל תרפו, עוררו עוד ועוד. יש לכם כלים נכונים, גישה נכונה, הסברה מעולה ובעיקר סיעתא דשמיא.

אני פועל רבות בכל המקומות שבהם אני מתפלל. לצערי, מתוך כאב אני מדבר לפעמים בחריפות. אשתף אתכם ברמז שחשבתי עליו לאחרונה:

כתוב בתהילים פרק מ"ט פסוק ו': "למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני". "למה אירא בימי רע?" "עון עקבי יסובני". 'עקבי' - בגימטרייה 182, פעמיים אמן. העוון של עניינת אמן שמסובבת אותנו כל היום, בתפילה, בבית ובעבודה, ואנחנו מתעלמים ממנה.

י"שר כוחכם,
מ.ק.
בני ברק

ניתן לשלוח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתובת מייל: 9139191@gmail.com

הַמַּהְרֵשׁ"א ה' כְּסִלּוֹ שִׁצ"ב

רבי שמואל אליעזר בן רבי יהודה הלוי כונה בשם 'רבי שמואל אידל'ס' על שם חותנתו

מרת איידל, שהחזיקה אותו ואת הישיבה שהקים בעיר פוזנא ואפשרה לו ללמוד ולהרביץ תורה. לאחר פטירתה שימש ברבנות בערים שונות, עד שנקרא לכהן כרב וראש ישיבה באוסטראה שבאוקראינה, שם נפטר ושם מנוחתו כבוד.

המהרש"א חיבר שני חיבורים על הש"ס: 'חידושי הלכות' המבאר את החלק ההלכתי בתלמוד בבלי 'חידושי אגדות' המפרש את האגדות שבתלמוד. חיבורים אלו שולבו זה לצד זה לפי סדר דפי הגמרא.

מִפְתַּח לְכָל הַשְּׁעָרִים

אף על פי שלכל אחד יש מדור בגן עדן לפי מעשיו, בפני המקפיד על עניינת אמן, נפתחים שערי המדורים כולם. כפי שאמרו חכמים (שבת קיט ב): "כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן" ('חידושי אגדות' שבת קיט ב).

מִפְתַּח שֶׁל פְּרִנְסָה

הברכות ובמיוחד ההקפדה על עניינת אמן, משתיקים את המקטרגים המבקשים למנוע מן האדם להתפרנס בכבוד ובהרחבה. לפיכך תיקנו חכמים לברך ולענות אמן על כל דבר מאכל שמכניס אדם לפיו ('חידושי אגדות' נזיר סו ב).